

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΜΑΪΚΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΤΑ ΣΥΜΑΪΚΑ

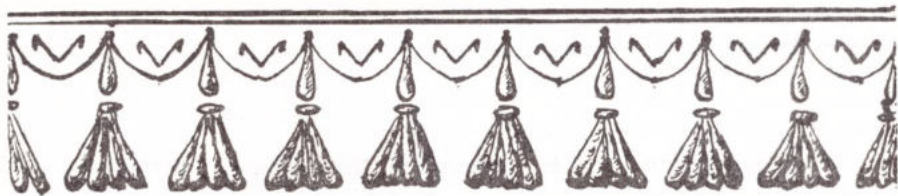
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΜΟΣ Α΄



ΑΘΗΝΑΙ
1972





Σ Υ Μ Μ Ε Ι Κ Τ Α

[† ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΧΑΒΙΑΡΑ]

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΥΜΑΪΚΗΣ ΟΙΚΙΑΣ

Ἡ μελέτη με τὸν παραπάνω τίτλο, ποὺ παρουσιάζομε «τιμῆς ἔνεκα» πρώτη ἀπὸ τὰ Σύμμεικτα, ἀποτελεῖ τὸ πρῶτο κεφάλαιο χειρογράφου με τίτλο «Συμβολαὶ εἰς μελέτην περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς γλώσσης τῶν νεωτέρων Συμαίων». Τὸ χειρόγραφο αὐτὸ ἀπὸκειται στὸ «Κέντρον Συντάξεως Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Νέας Ἑλληνικῆς Γλώσσης τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν», φέρει τὸν ἀριθμὸ 80 καί, ὅπως φαίνεται ἀπὸ σχετικὴ ἔνδειξη στὸ ἐξώφυλλό του, εἶχε ὑποβληθῇ στὸ γλωσσικὸ διαγωνισμὸ τοῦ ἔτους 1891 τοῦ «ἐν Ἀθῆναις Συλλόγου ὁ Κοραΐς».

Ὁ συντάκτης τοῦ χειρογράφου αὐτοῦ εἶναι ἄγνωστος, ἀφοῦ τὸ εἶχε ὑποβάλει ἀνώνυμα με μόνον διακριτικὸ τῇ ρήσιν «Σπάρταν ἔλαχες; ταύτην κόσμει». Ὅμως πιστεύομε πὼς δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὸ γνωστὸ Συμαῖο λόγιον Δημοσθένη Χαβιαρᾶ, ποὺ εἶχε διατελέσει Γραμματέας τῆς Δημογεροντίας Σύμης περισσότερον ἀπὸ πενήντα χρόνια καὶ συγκεκριμένα ἀπὸ τὸ 1867 ἕως τὸ 1919.

Στὴ σκέψιν αὐτὴ μᾶς ὁδηγεῖ τὸ γεγονὸς πὼς στὸ τέλος τοῦ περασμένου αἰῶνα καὶ στὶς ἀρχὲς τοῦ αἰῶνα μας ὁ ἀείμνηστος Δημοσθένης Χαβιαρᾶς εἶναι ὁ μόνος λόγιος, ποὺ ἀσχολεῖται καὶ διερευνᾷ τὴν ἱστορίαν, τὴν γλῶσσαν, τὶς παραδόσεις, τὰ ἔθιμα κλπ. τῆς Σύμης¹. Οἱ γιοὶ τοῦ Νικήτας καὶ Μιχαὴλ παρουσιάσθησαν πολλὸ ἀργότερον κάτω ἀπὸ τὴν καθοδήγησιν ἐκείνου. Ἐπὶ πλεόν, τὴν ἐποχὴν αὐτὴ εἶναι ὁ μόνος, ποὺ μετέχει με γλωσσικὸ ὕλικὸ ἀπὸ τῇ Σύμῃ σὲ διαγωνισμοὺς, ποὺ εἶχαν προκηρύξει «ἡ ἐν Ἀθῆναις Γλωσσικὴ Ἑταιρεία» καὶ «ὁ Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος Κωνσταντινουπόλεως»².

Ὅμως ὅλα αὐτὰ δὲν ἦταν παρὰ εἰκασίαι, οἱ ὁποῖες ἔπρεπε νὰ ἐπιβεβαιωθοῦν. Γιὰ

1. Βλ. Ν. Γ. ΜΑΥΡΗ, Δωδεκανησιακὴ Βιβλιογραφία, τ. Α', Ἀθῆναι 1965. Ι. Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗ, Ἡ ἐν Σύμῃ οἰκογένεια τῶν Χαβιαράδων, Μνημοσύνη, 1(1967), σσ. 123-132. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ, Δωδεκανησιακὰ σύμμεικτα, Παρνασσὸς Θ' (1967), σσ. 67-71.

2. Στὸ «Κέντρον Συντάξεως Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Νέας Ἑλληνικῆς Γλώσσης» τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ἀπόκειται τετράδιον, ποὺ φέρει τὸν ἀριθμὸ 78 καὶ περιέχει γλωσσικὸ ὕλικὸ ἀπὸ τῇ Σύμῃ. Τὸ συνέλεξε καὶ τὸ ὑπέβαλε στὸ γλωσσικὸ διαγωνισμὸ τοῦ ἔτους 1910 τῆς «ἐν Ἀθῆναις Γλωσσικῆς Ἑταιρείας» ὁ Συμαῖος αὐτὸς λόγιος Δημοσθένης Χαβιαρᾶς.

τὸ σκοπὸ αὐτὸ κάναμε τὴ σύγκριση τοῦ γραφικοῦ χαρακτήρα τοῦ Δημοσθένη Χαβιαρᾶ, ὅπως παρουσιάζεται σὲ ἐπιστολὲς καὶ ἄλλα κατὰλοιπά του, μὲ τὸ γραφικὸ χαρακτήρα τοῦ χειρογράφου. Καὶ ἡ σύγκριση μᾶς ἐπείσε γιὰ τὴν ὁρθότητα τῆς ἀρχικῆς μας σκέψεως. Χωρὶς κανένα ἀπολύτως ἐνδοιασμὸ καταλήξαμε στὸ συμπέρασμα πὼς συντάκτης τοῦ χειρογράφου ἦταν ὁ Δημοσθένης Χαβιαρᾶς.

Μὲ τὸ συμαϊκὸ σπιτί, τὴν ἀρχιτεκτονικὴ, τὴ διακόσμηση καὶ τὸν ἐξοπλισμὸ του, ἔχουν ἀσχοληθῇ, ὅσο γνωρίζομε, ὁ Καθηγητὴς τῆς Λαογραφίας καὶ ᾽Ακαδημαϊκὸς κ. Γεώργιος Μέγας στὴ μελέτη του: ᾽Η λαϊκὴ κατοικία τῆς Δωδεκανήσου («Δωδεκανήσος», τ. Β΄, ᾽Αθῆναι 1950· ἀριθ. 21 τῆς σειρᾶς ἐκδόσεων τοῦ ᾽Υπουργείου ᾽Ανοικοδομήσεως, σσ. 67-71, καὶ «Λαογραφία», τ. ΚΣΤ΄ (1969) σσ. 239-243, ἀνατύπωση) καὶ ἡ γνωστὴ λογία καὶ ζωγράφος κ. ᾽Αθηνᾶ Ταρσούλη («Δωδεκανήσα», τ. Γ΄, ᾽Αθῆναι 1950, σσ. 280-282). Λίγα γιὰ τὴ συμαϊκὴ ἀρχιτεκτονικὴ ἀναφέρει, παραθέτοντας καὶ σχετικὲς φωτογραφίες, καὶ ὁ ἀρχιτέκτονας κ. Δ. Βασιλειάδης στὸ: ᾽Οδοιπορικὸ σὲ ξεχασμένα νησιά (Νέα ᾽Εστία, τ. 81ος, τεύχος 956, σσ. 573-575) καὶ στὴ: Θεώρηση τῆς αἰγαιοπελαγίτικης ἀρχιτεκτονικῆς ὑπὸ ἀνήσυχη ὀπτικῇ γωνίᾳ (᾽Εκδ. Β΄, ᾽Αθῆναι 1972, σσ. 65, 139, 161). Σύντομη ἐπίσης περιγραφὴ τῶν χώρων τοῦ συμαϊκοῦ σπιτιοῦ καὶ δύο σχέδια, ποὺ δείχνουν τὴν ἐσωτερικὴ του ὄψη, περιλαμβάνονται στὸν τόμο: ᾽Ελληνικὴ ᾽Εμπορικὴ Ναυτιλία, 1453-1850 (᾽Εκδ. 1972 τῆς ᾽Εθνικῆς Τραπεζῆς τῆς ᾽Ελλάδος).

᾽Ας μὴ νομισθῇ ὅμως πὼς τὰ δημοσιεύματα αὐτὰ κάνουν περιττὴ τὴν παρουσίαση τῆς μελέτης Χαβιαρᾶ. ᾽Αντίθετα μάλιστα. Διότι, μὲ τὴν πληρότητα ποὺ ὁ ἀκούραστος ἐκείνος μελετητὴς τῆς γλώσσας καὶ τῆς ζωῆς τῶν παλαιότερων συμπατριωτῶν μας παρουσιάζει τοὺς χώρους, τὴ διακόσμηση καὶ τὸν ἐξοπλισμὸ τοῦ συμαϊκοῦ σπιτιοῦ, ὅπως ἦταν διαρρυθμισμένο στὶς ἀρχὲς τοῦ περασμένου αἰῶνα, ὁλοκληρώνει τὴ σχετικὴ εἰκόνα, μὲ ἀποτέλεσμα ἡ ἐργασία του αὐτὴ νὰ ἀποβαίνει ἀξιόλογη συμβολὴ στὴ μελέτη τῆς αἰγαιοπελαγίτικης λαϊκῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ διακοσμητικῆς. Καὶ γιὰ νὰ κάνωμε ἐποπτικώτερη τὴν περιγραφὴ, ὥστε νὰ μporέσῃ ὁ ἀναγνώστης νὰ τὴν παρακολουθήσῃ καλύτερα, κρίναμε σκόπιμο νὰ παραθέσωμε δύο σχεδιαγράμματα. Τὸ ἓνα δείχνει τὴν κάτοψη ἑνὸς συμαϊκοῦ σπιτιοῦ, ποὺ ἀριθμεῖ ζωὴ μεγαλύτερη ἀπὸ ἓνα αἰῶνα, καὶ τὸ ἄλλο τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ἴδιου αὐτοῦ σπιτιοῦ (τὴ σάλα του). Τὰ φιλοτέχνησε εἰδικὰ γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτό, ὕστερα ἀπὸ δικὴ μας παράκληση, ὁ Συμαῖος ὁδοντίατρος καὶ ζωγράφος κ. Κώστας Φαρμακίδης.

Πρὶν κλείσωμε τὸ προλογικὸ αὐτὸ σημείωμα, αἰσθανόμεστε τὸ χρέος νὰ ἐκφράσωμε τὶς θερμὲς μας εὐχαριστίες πρὸς τὴν ᾽Ακαδημία ᾽Αθηνῶν γιὰ τὴν προθυμία, μὲ τὴν ὁποία ἡ «᾽Εφορευτικὴ ᾽Επιτροπὴ τοῦ Κέντρου Συντάξεως Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Νέας ᾽Ελληνικῆς Γλώσσης» ἐνέκρινε, ὕστερα ἀπὸ σχετικὴ εἰσήγηση τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Κέντρου κ. Δ. Βαγιακάκου, τὴν αἴτησή μας γιὰ δημοσίευση τῆς μελέτης αὐτῆς στὰ «Συμαϊκά». Τέλος προσθέτομε πὼς ἡ δημοσίευσίς της γίνεται μὲ τὸν ἀπαιτούμενο σεβασμὸ στὸ κείμενο.

᾽Ο ᾽Επιμελητὴς τῆς ᾽Εκδόσεως



Ἡ Σύμη εἶχεν Ἀκρόπολιν, κοινῶς λεγομένην *κάστρον*, κτισθεῖσαν εἰς τὴν ἀρχαιοτάτην ἐποχὴν, καθότι εἰς τὰ σωζόμενα μέρη τῶν ἀρχαίων τειχῶν τῆς παρατηροῦνται καὶ θεμέλια τῆς ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς καὶ ἐπ' αὐτῶν μεσόδομοι ἢ κτίσματα τῆς ἱστορικῆς ἐποχῆς. Κατόπιν οἱ Ἱππόται τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου ἐπεσκέυασαν τὴν ἀρχαίαν Ἀκρόπολιν ταύτην μεταρρυθμίσαντες ἐν γένει τὸ σχέδιον ἐν ἔτει 1407, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τινος ἐπιγραφῆς καὶ τῶν οἰκισμῶν αὐτῶν. Οὕτω δὲ ἐπεσκευασμένη, διετηρήθη ἡ Ἀκρόπολις σῶα μέχρι τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, ὅτε καὶ οἱ Συμαῖοι ὑψωσαν ἐπ' αὐτῆς τὴν σημαίαν τῆς ἐθνεγερσίας, ἔχοντες ἔτι καὶ ἱκανὰ κανόνια, ἅτινα μάλιστα ἄπορον εἶναι πῶς οἱ Τοῦρκοι ἐπέτρεπον νὰ διατηρῶσιν οἱ Συμαῖοι.

Ἐντὸς τῆς Ἀκροπόλεως ταύτης ἐκάστη οἰκογένεια συμαϊκὴ εἶχεν οἰκίαν, ἐτέραν δὲ εἶχε καὶ ἐκτὸς τῆς Ἀκροπόλεως ἐν τῇ πόλει, ἣν ἔλεγον καὶ λέγουσιν ἔτι *χώραν*. Καὶ αἱ μὲν ἐν τῷ Κάστρῳ οἰκίαι ἦσαν μικραὶ καὶ ἐκάστη αὐτῶν ἀπηρτίζετο συνήθως ἐκ δύο καὶ τριῶν πατωμάτων, ὧν ἐν εἶχε μία οἰκογένεια, τὸ ἕτερον ἄλλη καὶ τὸ ἄλλο ἄλλη, καὶ οὕτως ὅλαι σχεδὸν αἱ οἰκογένειαι εἶχον καὶ κατοικίαν ἢ μᾶλλον ἄσυλον ἐντὸς τῆς Ἀκροπόλεως, ὅπου ἐφύλασσον τὰ πολυτιμότερα αὐτῶν πράγματα καὶ ὅπου ἐν καιρῷ ἐπιδρομῆς πειρατῶν ἢ καὶ ἐν ἄλλαις τισὶ περιστάσεσι κατέφευγον. Πρὸς τοῦτο δὲ εἶχον σκοποὺς εἰς διαφόρους ὑπερκειμένους τῆς πόλεως θέσεις, ὅθεν καὶ τὸ ὑπερκείμενον τῆς πόλεως ὄρος λέγεται *βίγλα* (σκοπιά), ἄλλαι δὲ θέσεις εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ λέγονται *ἐπάνω βιγλί* καὶ *κάτω βιγλί* (ἐπάνω καὶ κάτω σκοπία). Οἱ δ' ἐν αὐταῖς φυλάκες¹ ἀνήγγελλον διὰ συνθημάτων τὴν ἐπιδρομὴν πειρατῶν.

Καὶ σώζεται παράδοσις ὅτι πολλάκις ἐν τοιαύταις τισὶν αἰφνιδίαις ἐπιδρομαῖς καὶ ἐν σταθερᾷ μεσημβρίᾳ κατελήφθησαν οἱ κάτοικοι τρώγοντες ἐν ταῖς ἐν τῇ πόλει οἰκίαις αὐτῶν καὶ ἀφῆκαν ὡς εἶχον τὰς τραπέζας αὐτῶν καὶ σπεύσαντες ἐκλείσθησαν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν. Φέρεται δὲ ἐκ παραδόσεως καὶ ὅτι ἐν μιᾷ τινι τοιαύτῃ ἐπιδρομῇ οἱ πειραταὶ εἶχον συναθροισθῇ εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς ἐν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως ἐκκλησίας τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, κειμένην ἀπέναντι ἀκριβῶς τῆς Ἀκροπόλεως, καὶ ἐκακολόγουν τοὺς Συμαίους κλεισθέντας ἐν τῇ Ἀκροπόλει. Ἀλλ' ἐκ τούτων ἀγαθὸς τις κυνηγὸς ἐσκόπευσε τὸν κακολογοῦντα ἀρχηγὸν εἰς αὐτὸ τὸ στόμα καὶ ἐπιτυχὼν ἔρριψεν αὐτὸν ἅπνου χαμαί.

Ἐκτὸς δὲ τῆς Ἀκροπόλεως ἐκάστη οἰκογένεια εἶχεν ἰδίαν ὀλόκληρον οἰκίαν. Τὴν περιγραφὴν δὲ τοιαύτης συμαϊκῆς οἰκίας προτιθέμεθα ἐνταῦθα νὰ ἐκθέσωμεν, διότι πᾶσαι αἱ συμαϊκαὶ οἰκίαι ὁμοιόμορφοι ἐτύγγανον, τὴν αὐτὴν διαίρεσιν εἶχον καὶ ἐν πᾶσι τοῖς καθέκαστα τὴν αὐτὴν ὁμοιότητα εἶχον, ἐκτὸς ἐλαχίστων, αἵτινες διέφερον, ἢ διότι οἱ κύριοι αὐτῶν ἄλλο σχέδιον αὐ-

1. Ἀπαντᾷ ἐν τοῖς Μητρώοις ἐπώνυμον *Βιγλιάρης*, οἰκογενεῖας τοιούτων φυλάκων.



ταῖς ἔδωκαν, ἥ διότι ἡ θέσις δὲν ἐπέτρεπε νὰ κατασκευασθῶσι κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν σύστημα.

Παρατηρητέον δὲ ὅτι ἐν οὐδεμιᾷ ἄλλῃ τῶν Σποράδων, ἐκτὸς ἐν Ρόδῳ (ἐν τε τοῖς προαστείοις καὶ ἐν τοῖς χωρίοις), ὑπάρχει ἰδιάζον κοινὸν ἐν ταῖς οἰκίαις σύστημα ἐν γένει καὶ ἐν τοῖς κατέκαστα. Ἐν δὲ Σύμῃ τὸ περιγραφόμενον σύστημα ἐπικρατεῖ ἀκόμη καὶ σήμερον τροποποιηθὲν μόνον κατὰ τὰς σημερινὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων.

Καὶ λοιπὸν ἡ συμαϊκὴ οἰκία συνέκειται καὶ σύγκειται ἔτι καὶ νῦν: «ἀπὸ ὀσπίτιον, ἀνώγειον καὶ κατώγειον, μαγειρεῖον, στέρναν καὶ αὐλὴν καὶ περικλείεται ἀπὸ τὴν ἐξώπορταν». Οὕτω δὲ περιγράφονται εἰς τὰς ἐγγλαβάς (προικοσύμφωνα) αἱ προικιζόμεναι οἰκίαι. Καὶ ὀσπίτιον μὲν λέγεται καὶ ὀλόκληρος ἡ οἰκία καὶ ἰδίᾳ τὸ κυριώτερον μέρος τῆς οἰκίας, ἡ αἴθουσα οὕτως εἰπεῖν τῆς ὑποδοχῆς. Ἡ αἴθουσα αὕτη ἀπετελεῖτο ἐκ τῶν ἐξῆς μερῶν. Ἐν τῷ μέσῳ ἔμενε κενόν, ἀνάλογον πρὸς τὸ μέγεθος τῆς αἰθούσης. Ἐν τῇ δεξιᾷ δὲ τῷ εἰσερχομένῳ πλευρᾷ ὑψῦτο ὁ λεγόμενος σουφᾶς (τουρκιστὶ), ἥτοι ξυλινὸν διαχωρισμὰ ὅπερ ἐχρησίμευε καὶ ὡς κοιτῶν. Τὸ ὑπὸ τὸν σουφᾶν μέρος λέγεται ἀποκρέβατος (= ὑποκράββατος), ὅπερ εἶναι σκοτεινὸν καὶ χαμηλὸν μέρος, ἐν ᾧ τίθενται διάφορα σκεύη καὶ ἐπιπλα τῆς οἰκίας, ὅσα δὲν τίθενται εἰς τὰ ἀράφια ἢ ἄλλα μέρη τῆς οἰκίας ὡς κόσμος καὶ πρὸς ἐπίδειξιν. Εἰς τὸν σουφᾶν ἀναβαίνουνσι διὰ τριῶν ἢ δύο ξυλίνων βαθμίδων, ἃς ἀναβαίνων τις εὐρίσκει δύο παραστάτας συνδεομένους ἄνωθεν δι' ἐτέρου ξύλου φθάνοντος σχεδὸν μέχρι τῆς ὀροφῆς καὶ οὕτω σχηματίζεται οἶονεὶ θύρα τις ἀνοικτὴ, ἐκατέρωθεν δὲ ταύτης εἶναι σειρὰ ξυλίνων κιγκλίδων, περιοριζουσῶν τὸν σουφᾶν καὶ αἵτινες λέγονται ναννούδια. Ἐκατέρωθεν δὲ καὶ ἄνωθεν τῶν κιγκλίδων τούτων, ἀπὸ ξύλων στηριζόντων τὴν ρηθεῖσαν θύραν πρὸς τοὺς τοίχους, κρεμῶσι τὰ *χερέμια* (χράμια), *παπλώματα*, *σεζετέδες* καὶ *κελίμια* (τάπητας), *σεντόνια* καὶ ὅ,τι ἄλλο τῶν κλινοστρωμνῶν δυνάμενον νὰ ἐκτίθῃται κρεμάμενον πρὸς ἐπίδειξιν.

Εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος, ἥτοι εἰς τὸ ἄλλο *προσκεφαλάδι*¹ τοῦ ὀσπιτίου, κατασκευάζεται ἡ *μουσάντρα*, ἥτις ἄλλοτε κατεσκευάζετο ὡς ὁ σουφᾶς· ἀλλὰ διπλασίως ὑψηλότερος, χρησιμεύουσα αὕτη ὡς κοιτῶν· ὑπ' αὐτὴν δὲ ἦτο ἄλλος ἀποκρέβατος. Ἡδὴ δὲ καταργηθείσης τῆς συνηθείας ταύτης, ἡ μουσάντρα αἰωρεῖται οὕτως εἰπεῖν ὑπὸ τὴν στέγην, ἀντιθέτως τοῦ σουφᾶ, κατασκευαζομένου ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ ὀσπιτίου. Ἀναβαίνουνσι δὲ εἰς τὴν μουσάντραν διὰ ξυλίνης κλίμακος. Κάτωθεν δὲ καὶ κατὰ μῆκος τοῦ προσκεφαλαδίου κατασκευάζεται ἡ λεγομένη *πάγκα*, εἶδος ξυλίνης ἀβαθοῦς θέσεως χρησιμευούσης καὶ ὡς ἀνακλίντρου. Παρὰ δὲ τὸν σουφᾶν κατασκευάζεται ὁ *πάγκος*, βαθεῖα καὶ εὐρύχωρος ξυλινὴ ἀποθήκη μὲ χωρίσματα, χρησιμεύουσα ὡς ἀποθήκη τοῦ

1. *Μακρινάρια* λέγονται αἱ κατὰ μῆκος πλευραὶ παντὸς κτιρίου· *προσκεφαλάδια* δὲ αἱ κατὰ πλάτος πλευραὶ.



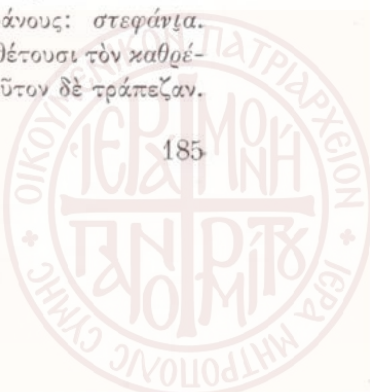
σίτου καὶ τῶν ὀσπρίων. Εἰς δὲ τὴν μίαν ἄκραν τοῦ πάγκου καὶ ἄνωθεν αὐτοῦ πρὸς τὸν τοῖχον ἐτίθετο ξύλινον κιβωτίδιον. Εἰς τὴν ἑτέραν ἄκραν ἐτίθετο ἔρεισμά τι, ὅπερ λέγεται καλόγηρος ἢ καλόυρος τοῦ πάγκου, οἶονεῖ ἴσως καλῶς γυρισμένον ξύλον, διότι δὲν πιστεύω ἢ λέξις νὰ εἶναι παραφθορὰ τοῦ καλόγηρος.

Περίξ δὲ τῶν τοίχων, παρὰ τὴν ὀροφήν, τίθενται ἐξέχουσαι σειραὶ σανίδων, λεγόμεναι ἀράφια, ἐφ' ὧν ταξιθετοῦνται διάφορα χάλκινα, πήλινα καὶ ὑάλινα σκεύη πρὸς κόσμον καὶ ἐπίδειξιν. Εἰς δὲ τὰ κενὰ μένοντα μέρη τῶν τοίχων ἐκρεμῶντο εἰς τοὺς ἀρχαιοτέρους χρόνους διάφορα τρυβλία πήλινα πρὸ πάντων ἢ καὶ ὑάλινα, ἅτινα κατεκάλυπτον οὕτω κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥτον τὴν ἐπιφάνειαν τῶν λευκῶν τοίχων. Καὶ τοιαῦτα τρυβλία ἦσαν πρὸ πάντων τὰ ροδίτικα ἢ λινδιακὰ τσανάκια λεγόμενα, ὧν ἔγεμον οἱ τοῖχοι ὅλων τῶν ἐν Σύμῃ παλαιῶν οἰκιῶν μέχρι τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, ὅτε κατηργήθη ἡ συνήθεια αὕτη ἐντελῶς. Ἐσώζοντο ἐν τούτοις καὶ μέχρι πρὸ τριακονταετίας πάμπολλα, ἀγορασθέντα παρὰ τῶν ἐπιζητούντων αὐτὰ ἀρχαιολόγων καὶ ἀρχαιοκαπήλων, οἵτινες καὶ τὰ ἐν Ρόδῳ καὶ τὰ ἐν Σύμῃ καὶ ἄλλαχού συνήγαγον καὶ ἀπέστειλαν πρὸς πώλησιν ἐν Εὐρώπῃ. Περιττὸν δὲ νὰ εἶπω ὅτι τὰ τοιαῦτα λινδιακὰ πιάτα δὲν εἶναι διόλου ἑλληνικά, ἀλλὰ περσικά, ἐζητοῦντο δὲ καὶ ζητοῦνται ἔτι καὶ νῦν διὰ τὴν ποικιλίαν τῶν κοσμημάτων, ἅτινα φέρουσι καὶ τὴν ζωηρότητα τῶν χρωμάτων, ὧν τὸ ἐρυθρὸν εἶναι κοράλλιον.

Ὑπὸ δὲ τὴν κλίμακα τῆς μουσάντρας εἶναι τὸ λιενίκι, ξύλινον, ἐφ' οὗ ἐτίθετο τὸ χάλκινον λιγενόμπρικον (ἤδη οὐδόλως ἐν χρήσει), ἥτοι λεκάνη καὶ ὑδροχόη χάλκιναι πρὸς νίψιν. Ὑπὸ τὸ λιενίκι, κατεσκευασμένον ἐν εἵδει ἑρμαρίου μὲ δύο χωρίσματα, ἐκρύπτοντο τὰ διάφορα ἐργαλεῖα, χρήσιμα εἰς τὴν οἰκίαν, ὡς σκεπάρνη, πρίων καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἀνωθεν τοῦ λιενικιοῦ εἶναι ἡ ξυστοθήκη, μικρὸν ἀράφι, ἐφ' οὗ τίθενται αἱ ξύσται, ἀγγεῖα, ἐν οἷς θέτουσι τὸ πρὸς πόσιν ὕδωρ. Ὑπὸ τὸ ἀράφι τοῦτο καὶ εἰς τὰ ὑποβαστάζοντα αὐτὸ τεμάχια σανίδων περᾶται τὸ ματσόξυλον, ἥτοι ράβδος μακρὰ καὶ λεπτὴ χρησιμεύουσα νὰ ἀνοίγῃ τὰ ἐκ ζύμης φύλλα, ἅτινα κόπτουσιν εἰς ἐπιμήκεις λωρίδας αἱ γυναῖκες καὶ κατασκευάζουσιν οὕτω τὸ λεγόμενον μάτσι, ὅπερ μεταχειρίζονται ἀντὶ μακαρονίων, πρὸ πάντων τὰς Ἀπόκρεω. Ἐπὶ τοῦ ματσοξύλου κρεμῶσι τὰς σερβέτταις: μάκτρα, πρὸς κόσμον καὶ ἐπίδειξιν.

Ἀπαραίτητον εἶναι τὸ ἱκονοστάσι: εἰκονοστάσιον, ἥτοι θέσις μετὰ πλαισίων κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον πεποικιλμένων, ἐν ᾗ τίθενται αἱ οἰκογενειακαὶ εἰκόνες (οἱ ἐφέστιοι θεοὶ τῶν ἀρχαίων). Πρὸ δὲ τοῦ εἰκονοστασίου κρέμαται κανδήλα, παρὰ τοῖς πτωχοῖς ὑάλινος παρὰ δὲ τοῖς εὐπόροις χαλκῇ ἢ καὶ ἀργυρᾷ, ἣν συνήθως ἄπτουσι κατὰ πᾶν Σαββατοκυριακὸν καὶ πᾶσαν ἑορτήν, οἱ δ' εὐποροὶ ἢ οἱ εὐλαβέστεροι καὶ κατὰ τὰς καθημερινάς. Εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἀναρτῶσι καὶ φυλάττουσι καὶ τοὺς γαμηλίους στεφάνους: στεφάνια.

Εἰς τὸ μέσον τοῦ τοίχου τῆς μιᾶς τῶν μακρῶν πλευρῶν θέτουσι τὸν καθρέπτην: καθρέπτην, ἀπαραίτητον ἐπιπλὸν πάσης οἰκίας, ὑπὸ τοῦτον δὲ τράπεζαν.



Ἐνθεν δὲ καὶ ἔνθεν τοῦ μέρους τοῦ καθρέπτου κατασκευάζουσιν ἁρμάρια, ἑρμάρια, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον πολυτελῆ, ἐν οἷς κλείουσι διάφορα ὑαλικά κλπ. Εἰς τὸ κάτω μέρος ἐκάστου ἑρμαρίου κατασκευάζεται μικρὸς σύρτης, ὅστις λέγεται μπιστακτές.

Ἐν δὲ τῷ μαγειρείῳ (μαγειρείῳ) κατασκευάζεται ἡ τσιμιά: ἐστία, ἐν ᾗ ἄπτουσι τὸ πῦρ. Εἰς τὸ ὀσπίτιον ἐστία δὲν ὑπάρχει, ἀλλὰ πρὸς θέρμανσιν μεταχειρίζονται ἄνθρακας, οὓς θέτουσιν εἰς τὸ ταντούρι ἢ μαγκάλλι, ἀφοῦ πληρώσωσιν αὐτὸ κατὰ τὸ ἥμισυ καὶ πλέον μὲ ἄττητα (τά): στάκτην, ἐφ' ἧς θέτουσι τοὺς ἄνθρακας. Εἰς ἀρχαιοτέρους χρόνους τὸ ταντούρι ἦτο πάντοτε πήλινον, ἀλλ' ἤδη τοιαῦτα δὲν εἶναι ἐν χρήσει, ἐλησμονήθη δὲ σχεδὸν καὶ τὸ ὄνομα αὐτό, ὅπερ ἴσως ἐδήλου ἀποκλειστικῶς τὸ πήλινον πύραυλον. Ἦδη μεταχειρίζονται τὸ χάλκινον μαγκάλλι, ἀπαραίτητον ἐπιπλον πάσης οἰκίας.

Παρὰ τὸ πῦρ τῆς ἐστίας τοῦ μαγειρείου ἡ περὶ τὸ ταντούρι διενυκτέρευον συνήθως κατὰ τὰς μακρὰς τοῦ χειμῶνος νύκτας οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ ἐκουβεντιάτξαν (συνδιελέγοντο· κουβέντα = συνδιάλεξις) ἢ ἐπαρामυττίξαν (διηγούντο παραμύθια). Τὸ δὲ πῦρ τῆς τσιμιᾶς ἡ καὶ ὅλην τὴν ἐστίαν λέγουσι: κούμελλα (τά). Καὶ κάεται (κάθεται) ὡς τὰ κούμελλα, κυνηγᾷ τὰ κούμελλα, ὡγαπᾷ (ἀγαπᾷ) τὰ κούμελλα εἶναι φράσεις λεγόμεναι ἐπὶ γραῶν καὶ γερόντων ἢ ὀκνηρῶν ἀγαπώντων τὸ πῦρ τῆς ἐστίας.

Τὸ δὲ πῦρ ἤναπτον οὐχὶ ἐννοεῖται διὰ τῶν συνήθων σήμερον πυρείων. Ἀλλ' ἐκάστη οἰκογένεια ὥφειλε νὰ ἔχῃ τὰ τραφοκέρια ἢ τειαφοκέρια (=θειαφοκήρια), ἥτοι κηρία ἅτινα κατεσκευάζοντο ἐκ θείου παρ' ἐκάστης οἰκογενείας καὶ ἐκρεμῶντο ἐν δεσμίδι παρὰ τὴν τσιμιάν. Ἐπειτα εἶχε τὸ τσακκουμακερό, μικρὰν δερματίνην θήκην, ἥτις ἐλέγετο καὶ κισδάνι, καὶ ἐν ᾗ ἐφύλαττον ἐπιμελῶς τὸ τσακκουμάκι, χαλύβδινον ἐργαλεῖον, καὶ τσακκουμακόπετρας: πυρίτας λίθους, καὶ ἴσκαν, ἥτις ἐπεζητεῖτο ὅσον ἐνεσσι καλητέρας ποιότητος, ὅπως ἄπτη εὐκολώτερον. Καλητέρα δὲ ἦτο ἡ εὐρισκομένη εἰς τὰ κουφώματά τινων δένδρων, ὡς τοῦ πιρναριού (πρίνου), τῆς βραμυττιᾶς καὶ ἄλλων, ἀλλὰ πρὸ πάντων τοῦ ἀσκοινοῦ (σχοίνου), ὡς εὐωδεστέρα. Αὕτη ἐτίθετο πρότερον εἰς ζέον ὕδωρ (ἐχοχλάζετο) καὶ εἶτα ἐκοπανίζετο καταλλήλως καὶ οὕτως ἐγίνετο ἐπιτηδεῖα, ὅπως ἀνάπτῃ. Ὅπως ἀνάψῃ λοιπὸν ἡ οἰκοδέσποινα πῦρ, διηυθέτει πρότερον καταλλήλως ἐπὶ τῆς τσιμιᾶς τὰ ξύλα, θέτουσα μεταξὺ αὐτῶν κατάλληλον πρόσαμμα, ἥτοι εὐφλεκτα φρύγανα. Ἐθεώρουν δὲ καλῆτερον πρόσαμμα τὰ κεντιᾶ (ἐχινόποδας). Ἐπειτα ἐλάμβανε μεταξὺ τοῦ δείκτου [ἀνάγκη: ἀντίχειρος] καὶ τοῦ λιχανοῦ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς μίαν τσακκουμακόπετραν καὶ μικρὸν τεμάχιον ἴσκας ἐπ' αὐτῆς· διὰ δὲ τῆς δεξιᾶς ἐλάμβανε τὸ τσακκουμάκι, ἥτοι τὸν χάλυβα, δι' οὗ ἐτσακκουμάκιτξεν, ἥγουν ἐκτύπα ἐπὶ τῆς αἰχμῆς τῆς λίθου εἰς τρόπον, ὥστε οἱ ἐκπεμπόμενοι σπινθῆρες μετέδιδον τὸ πῦρ εἰς τὴν ἴσκαν, εἰς ἣν ἀνημμένην προσήγετο τὸ τραφοκέρι,



ὅπερ ἦναπτε καὶ δι' αὐτοῦ ἐκεντοῦσε τὸ πρόσαμμα, ἥτοι μετέδιδε τὸ πῦρ εἰς τὸ πρόσαμμα ἢ εἰς τὸν λύχνον καὶ ἦναπτε πῦρ καὶ φῶς.

Ἐκφραστικωτάτη δὲ εἶναι ἡ συμαϊκὴ παροιμία, ἥτις λέγεται εἰρωνικῶς ἐν περιπτώσει ἀπωλείας τῶν θειαφοκηρίων, ὅτε ἀμηχανεῖ τις μὴ δυνάμενος νὰ ἀνάψῃ πῦρ ἢ φῶς, καὶ μεταφορικῶς ἐπὶ τῶν στερουμένων σπουδαίου καὶ ἀπολύτως ἀναγκαίου παράγοντος καὶ μέσου πρὸς ἐπιτυχίαν ἐπείγοντός τινος καὶ εὐρισκομένων εἰς ἀμηχανίαν: *ἄφρε κερὶ ναῦρης τὸ τειαφοκέρι*. Ἐπειδὴ, ὡς εἶδομεν, ἐκ τῆς ἴσκας πρότερον ἔδει νὰ ἀνάψῃ τις τὸ θειαφοκέρι, ἐξ οὗ νὰ μεταδώσῃ τὸ πῦρ εἰς τὸ πρόσαμμα ἢ τὸ κηρίον, ἀδύνατον ἄρα ἐκ τῆς ἴσκας ἀμέσως ν' ἀνάψῃ κηρίον, διὰ ν' ἀνέυρῃ τ' ἀπολεσθέντα θειαφοκέρια.

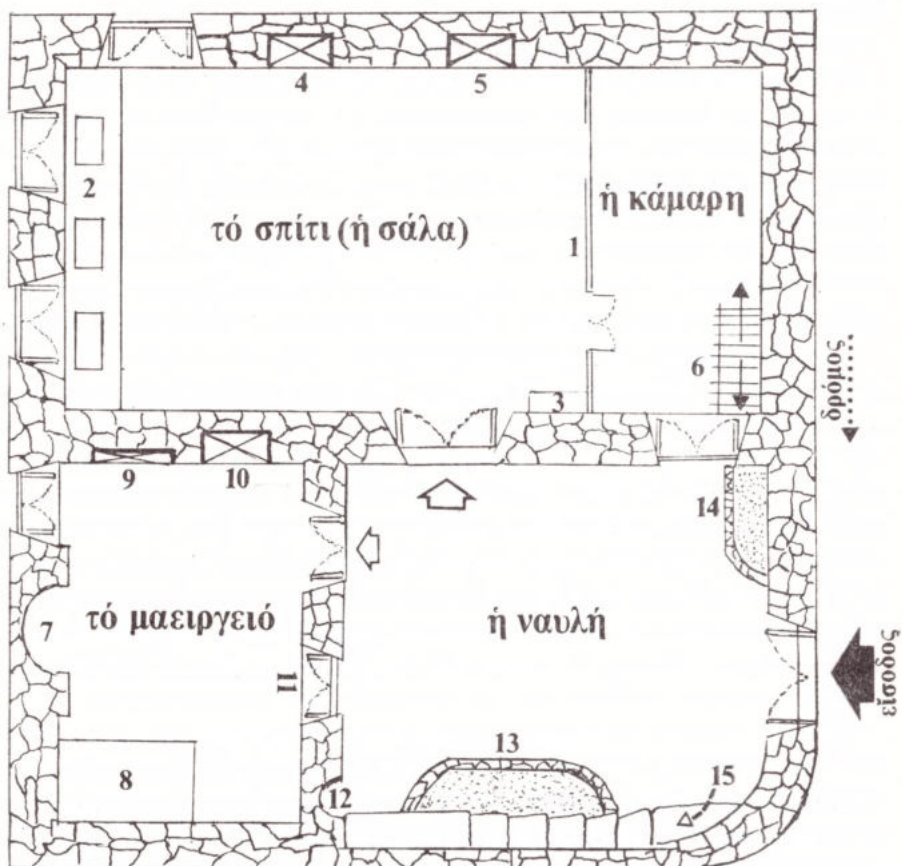
Φῶς δὲ παρεῖχον οἱ *νύχλοι* (=λύχνοι), οἵτινες ἦναπτον δι' ἐλαίου. Καὶ οἱ μὲν εὐπορώτεροι εἶχον χαλκοὺς λύχνους, οἵτινες εἶχον ἓν, δύο ἢ καὶ περισσότερα *φυτίλλια* (ἡ δὲ φράσις: *νύχλος τριφυτίλλιος* λέγεται ἐπὶ ἀνοήτων καὶ εὐήθων), οἱ δὲ ἄποροι εἶχον λύχνους ἐκ λευκοσιδήρου, οὓς ἐκρέμων ἀπὸ τινος καρφίου παρὰ τὴν ἐστίαν. Ἀνήρτων δὲ αὐτοὺς καὶ ἀπὸ τοῦ *νυχλοστάτη* = λυχνοστάτου, ἥτοι ξυλίνου στύλου, ἐσφηνωμένου ἐπὶ χονδροῦ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον τετορνευμένου τεμαχίου δοκοῦ, ὅπως στηρίζεται ἀσφαλῶς καὶ οὕτω μετέφερον αὐτὸν ὅπου ἂν ἤθελον. Περιπλέον ὁ λυχνοστάτης εἶχε διαφόρους θέσεις ἐπὶ τοῦ ξύλου, εἰς ἃς κατ' ἀρέσκειαν, χαμηλότερον ἢ ὑψηλότερον, ἐκρέμων τὸν λύχνον. Ἐπίσης δὲ μεταφορικῶς *νυχλοστάτης* λέγεται ὁ εὐήθης καὶ ἀνόητος.

Εἰς τὸ μαγειρεῖον ἐτίθεντο αἱ ἀνήκουσαι *χρεαῖς* (=χρεῖαι), ἥτοι σκεύη καὶ ἐπιπλα. Τὰ δὲ εἰς τὴν οἰκίαν ἐν γένει ἀνήκοντα σκεύη καὶ ἐπιπλα λέγονται *περιληπτικῶς ἄθεςη τοῦ σπιτιοῦ*. Αἱ δὲ *κλινοστρωμναὶ* λέγονται *μοναῖς* καὶ αἱ φράσεις: *στρῶσαι τὴν μονήν*, σημαίνει: *στρῶσαι τὴν κλίνην· κάεται ᾿ς τὴν μονήν* = κάθεται ἐν τῇ κλίνῃ, κτλ.

Ἐπειδὴ δὲ ἐν Σύμῃ οὐδὲ πηγαὶ οὐδὲ φρέατα ὑπάρχουσιν, ἀναγκαίως ἀπαραίτητος ἐν ἐκάστη οἰκίᾳ εἶναι ἡ *γιστέρνα* (=κινστέρνα), ἥτοι δεξαμενὴ ἐν ἣ ἀποταμιεύεται κατὰ τὸν χειμῶνα βρόχινον ὕδωρ ἀπὸ τοῦ *δωμάτου* (=δώματος) διοχετευόμενον διὰ τῆς *χολέντρας*, ὀχετοῦ κτιστοῦ κατασκευαζομένου ἐντὸς τοῦ παρὰ τὸ στόμιον τῆς *γιστέρνας* τοίχου.

Τὰ δώματα περιορίζονται γύρωθεν ὑπὸ κτιστῶν ἐξοχῶν, αἵτινες λέγονται *κορθώματα* (=ἀκροδώματα). Ἐπειδὴ δὲ εἶναι κατεσκευασμένα ἀπὸ ἐπιτόπιον *χῶμα* καὶ *πετροκόμματα* (λιθάρια) κατάλληλα, διὰ νὰ μὴ στάσῃ (ἵνα μὴ διαρρέωσι τὰ ὕδατα), ὡσάκις βρέχῃ, ἔχουσιν ἐπὶ τῶν δωματίων τοῦ σπιτιοῦ καὶ τοῦ μαγειρείου ἀνὰ ἓνα ὀγκώδη *κύλιντραν* (πέτρινον κύλινδρον), δι' οὗ κυλοῦσι (κυλίουσι) τὸ *δῶμα*, ὅταν βρέχῃ, καὶ οὕτω πιεζόμενον τὸ *χῶμα* ἐμποδίζει τὰ ὕδατα νὰ διαρρέωσιν, ἥτοι νὰ στάσῃ (λέγεται οὕτως ἀπροσώπως) ἐντὸς τῆς οἰκίας.

Ἡ *ναυλὴ* (=αὐλὴ) εἶναι ἐπίσης ἀπαραίτητος εἰς πᾶσαν συμαϊκὴν οἰκίαν.



Συμαϊκό σπίτι

Κάτοψη της οικίας της "Αννας Χατζή (Κούρη) στο Χωριό

Αιώνας ανέγερσεως: 19ος

1. μπουλεμές, σανιδένιο χώρισμα
με ξυλόγλυπτα κοσμήματα· χωρίζει
τη σάλα από την κάμαρη
2. πάγκα
3. λιενίκι
4. άρμάρι
5. »
6. σκάλα που οδηγεί στη μουςάντρα
7. τσιμνιά

8. πάγκα
9. πιατοθήκη
10. άρμάρι
11. πλυτερό (νεροχύτης)
12. γιστέρνα
13. ταρτάνα (πεζούλι για λουλούδια)
14. » » » »
15. σκάλα που οδηγεί στο δώμα



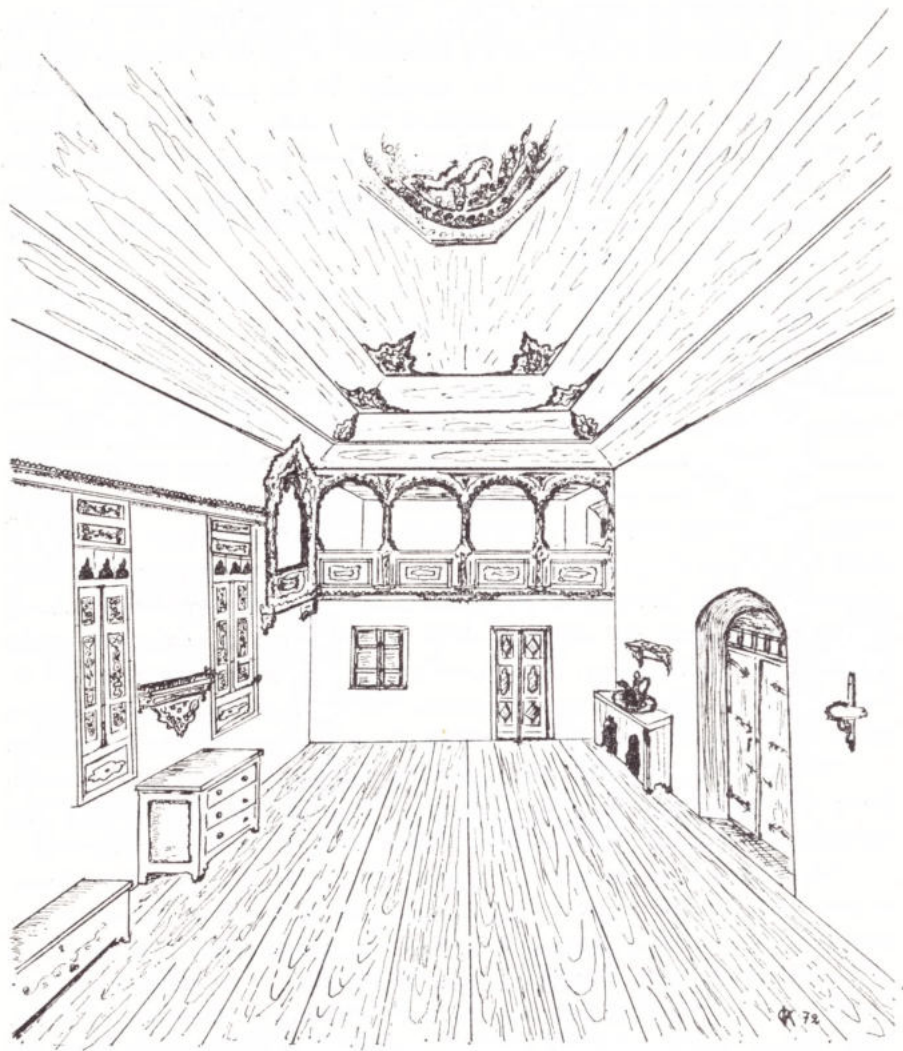
Ἐν τῇ αὐτῇ εἶναι συνήθως τ' ἄνοιμα (=ἄνοιγμα, στόμιον) τῆς γιστέρας, ἐξ ἧς ἡσυχάζουσιν νερό (=ἀνασύρουν, ἀντλοῦσιν ὕδωρ) μετὰ τὸ σικλὶ (=σίκλον), ἥτοι χάλκινον ἄντλον δεδεμένον διὰ σχοινίου. Τὸ δὲ μονόλιθον στόμιον τῆς στέρας λέγεται καὶ στεφανιά (=στεφάνη) τῆς γιστέρας. Τὴν δὲ αὐτὴν σκιάζει τὸ καλοκαίριον ἢ ἀπαραίτητος ἐπίσης κρεβαττὴ ἢ κρεβαττίνα, ἥτοι κλῆμα ἐξαπλούμενον ἐπὶ ξυλίνης ἐσχάρας ἄνωθεν τῆς αὐτῆς. Οὕτω δὲ ὅσαι οἰκίαι, τοσαῦται σχεδὸν καὶ κρεβατταὶ ἢ κρεβαττίναι ἐν Σύμῃ ὑπάρχουσιν, ὧν πολλὰ μάλιστα εἰσιν ἀξιόλογοι.

Τὸ κατώι (=κατώγειον) εἶναι ὑπὸ τὸ μαγειρεῖον ἢ καὶ ὑπὸ τὸ ὀσπίτιον, ὅπως ἤθελε τύχει. Ἐν αὐτῷ δὲ ἄλλοτε ἐστήνετο ὁ χερόμυλος, ἀπαραίτητος ἐν ἐκάστῃ οἰκίᾳ, διότι ἀνεμόμυλος ὑπῆρχε μέχρι τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως εἰς μόνον. Εἰς τὸν χερόμυλον καθ' ἐκάστην σχεδὸν ἐσπέραν συνήθως ἡ οἰκοδέσποινα ἔπρεπε ν' ἀλέσῃ μέρος τοῦ διὰ τὸν ἐβδομαδιαῖον ἄρτον τῆς οἰκογενείας ἀναγκαίου σίτου. Ὁρθία καὶ κρατοῦσα διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τὴν μυλονάβρην (=μυλοράβδι;), ἥτοι ξύλον στηριζόμενον ἐπὶ τοῦ πανωάρη (πανωάρης: ἡ ἐπάνω πέτρα τοῦ μύλου καὶ κατωάρης ἡ ὑποκάτω) καὶ διῆκον μέχρι ὅπῃς παρὰ τὴν στέγην, ἔστρεφε τὸν μύλον: ἐγύριζε τὸν μύλον, ρίπτουσα ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν διὰ τῆς ἄλλης χειρὸς σῖτον εἰς τὸ γουλί (εἰς τὸ κέντρον τοῦ μύλου ἢ μᾶλλον οὕτως εἰπεῖν τὸν φάρυγγα, διότι καὶ ὁ φάρυγξ τοῦ ἀνθρώπου γούλα λέγεται). Ἐκ διαλειμμάτων δὲ ἐτραγούδα=ᾄδε πρὸς μύλην. Τὸ ἄλευρον ἐχύνετο πέραν τοῦ μύλου εἰς περιωρισμένον καταλλήλως μέρος καὶ συνελέγετο ἐντὸς δοχείου μετὰ τὸ μυλοσφόγγι, ἥτοι τεμάχιον ἐριούχου δέρματος προβάτου.

Τὸ ἄλευρον κοσκινίζεται διὰ τριχιᾶς λεπτῆς (κοσκίνου) καὶ κατὰ πᾶν σάββατον πᾶσα οἰκογένεια τζυμόνει (=ζυμόνει), ἥτοι κατασκευάζει τοὺς δι' ὅλην τὴν ἐβδομάδα ἀναγκαίους ἄρτους, οὓς ἐψήνουσιν εἰς τὸν φουῆρον (κλίβανον).

Ἀνὰ ἑξ ἑως ἑπτὰ οἰκογένειαι κατασκευάζουσιν ἓνα φουῆρον, εἰς ὃν ψήνουσι μετὰ τὸ γυρὶ (μετὰ τὴν σειράν, ἐκ περιτροπῆς) τοὺς ἄρτους τῶν: τὰ ψωμιά των. Οὕτω δὲ λέγουσιν ὅτι ὁ φουῆρος ἔχει τόσα γυριά, ὅσαι εἶναι αἱ ψήνουςαι εἰς αὐτὸν τοὺς ἄρτους τῶν οἰκογένειαι, ὧν ἡ πρώτη κατὰ τὸ ἐν σάββατον γίνεται δευτέρα τὸ κατόπιν, εἴτα τρίτη καὶ τέλος ὀλονύστερη καὶ οὕτω καὶ αἱ ἄλλαι. Τοὺς ἄρτους κατασκευάζουσι συνήθως κουλλούραις καὶ κρεμοῦν αὐτὰς εἰς τὴν καρναλλήν, ἥτις κρέμαται ἄνωθεν τῆς μονσάντρας ἢ τοῦ σουφᾶ καὶ γίνεσθαι ἀπὸ δενδρύλλια, ἅτινα καθαρίζουσιν ἀφαιροῦντες τὸν φλοιὸν καὶ διατηροῦσι τὸν κορμὸν καὶ περὶ αὐτὸν τρεῖς, τέσσαρας ἢ καὶ πλείονας κλώνους, οὓς λέγουσι χαλιά, ὅθεν καὶ λέγεται: καρναλλὴ δίχαλη, τρίχαλη κτλ., καὶ ἀπὸ μὲν τοῦ κορμοῦ δένοντες κρεμῶσιν εἰς τὴν στέγην τὴν καρναλλήν, εἰς δὲ τὰ χαλιά αὐτῆς περνοῦν καὶ κρεμοῦν τῆς κουλλούρας.





Τὸ ἐσωτερικὸ τῆς σάλας πρὸς τὴν κάμαρη καὶ τὴ μουσάντρα
τοῦ σπιτιοῦ τῆς Ἀννας Χατζῆ (Κούρη)

